

ARVIOINTIKERTOMUS 2023

Tyrnävän kunta

SISÄLLYS

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA	1
2. TARKASTUSLAUTAKUNNAN KOKOONPANO	1
3. TILINTARKASTAJA	2
4. TOIMINTAMUODOT	2
5. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI.....	3
6. VASTUULLINEN JA PITKÄJÄNTEINEN TALOUDEN TILA	4
7. TALOUDELLISET TAVOITTEET	4
8. TYRNÄVÄN KUNNAN TASE JA TUNNUSLUVUT.....	4
8.1. Omavaraisuus.....	4
8.2. Velkaantuneisuus.....	4
8.3. Laina	5
9. TOIMINNALLISET TAVOITTEET OSASTOITTAIN	5
9.1. Hallinto- ja kehittämisosasto	5
9.2. Sivistysosasto	6
9.3. Tekninen osasto	6
10. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	8
10.1. Omistukset	8
10.2. Ohjeistus	8
11. YHTEENVETO	9

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

Tehtävät, toiminnan tarkoitus ja tavoitteet

Tarkastuslautakunta huolehtii kunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä. Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävä on:

- ✓ valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- ✓ arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- ✓ arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella, sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- ✓ huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
- ✓ valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisesta ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi
- ✓ valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi, sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi

Edellä mainitut tarkastuslautakunnan tehtävät voidaan jakaa kolmeen tehtäväkokonaisuuteen: hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestäminen, arviointi ja muut tehtävät.

Tyrnävän kunnan hallintosääntö 53 §

Tarkastuslautakunnan on:

- ✓ seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi;
- ✓ huolehdittava siitä, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa; sekä
- ✓ tehtävä aloitteita ja esityksiä lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla

Lisäksi tarkastuslautakunta valmistelee kunnanvaltuustolle tilinpäätöksen hyväksymiseen ja vastuuvapauden myöntämiseen liittyvät asiat. Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset.

Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

2. TARKASTUSLAUTAKUNNAN KOKOONPANO

Jäsenet ja varajäsenet

Jäsenet: Törmä Visa puheenjohtaja, Myllyoja Emilia varapuheenjohtaja, Piippo Jouni 2.10.2023 asti, Paaso Maria 3.10.2023 alkaen, Markus Anu, Manninen Ville.

Varajäsenet: Alapirtti Mirka, Saarela Esa, Immonen Heidi, Mäkelä Timo, Saikkonen Miska 12.6.2023 asti; tilalle Paaso Maria 13.6.-2.10.2023; tilalle Kantola Jukka 3.10.2023 alkaen.

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat valtuutettuja. Lautakunnan sihteerinä ja pöytäkirjanpitäjänä on toiminut palvelusihteerinä Mirja Määttä.

Päätökset lautakunnassa on tehty puheenjohtajan esittelystä.

Tarkastuslautakunnan jäsenten esteellisyydet on huomioitu arviointikertomuksen laadinnassa.

3. TILINTARKASTAJA

Valtuustokaudelle 2019–2022, optio 2023–2024

Valtuusto valitsi 6.5.2019/25 § valtuustokauden 2019–2022 tilintarkastusyhteisöksi KPMG Oy Ab sekä päätti 24.4.2023/13 § käyttää optiovuodet tilikausille 2023–2024. Vastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Juha Väärälä.

Kuntalaki 123 §

Tilintarkastajan on tarkastettava:

- ✓ onko kunnan hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti;
- ✓ antavatko kunnan tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta;
- ✓ ovatko valtionosuuksien perusteista annetut tiedot oikeita; sekä
- ✓ onko kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti

Vuoden 2023 tilintarkastus on toteutettu ennalta laaditun suunnitelman mukaisesti. Tilintarkastaja JHT, KHT Juha Väärälä on osallistunut vuoden 2023 arviointia koskeviin kokouksiin. Tilintarkastuksesta tehdyn sopimuksen mukaisesti tilintarkastaja on raportoinut lautakunnalle tilintarkastusohjelman toteutumisesta ja keskeisimmistä tarkastushavainnoista väliraportin sekä yhteenvetoraportin muodossa.

4. TOIMINTAMUODOT

Tarkastuslautakunta kokoontui kahdeksan kertaa vuoden 2023 aikana. Lautakunta noudatti työnjakoa, jonka mukaan kukin lautakunnan jäsen seurasi oman vastuualueensa toimintaa.

Lautakunnan työnjako on ollut seuraava:

- ✓ Valtuusto: koko tarkastuslautakunta
- ✓ Kunnanhallitus: Visa Törmä ja Emilia Myllyoja
- ✓ Hallinto- ja kehittämisosasto: Visa Törmä ja Emilia Myllyoja
- ✓ Sivistysosasto: Ville-Juhani Manninen ja Maria Paaso
- ✓ Tekninen osasto: Anu Markus

Lautakunta kuuli arviointikertomusta varten kunnanjohtaja Vesa Anttilaa, talous- ja hallintojohtaja Jarno Kilpistä, tekninen johtaja Hannu Komua, yhdyskuntatekniikan päällikkö Juha Petäjäniemeä sekä sivistysjohtaja Elina Vehkalaa ja hyvinvointijohtaja Teija Eskolaa.

Talous- ja hallintojohtaja Jarno Kilpinen esitteli lautakunnalle 11.4.2024 kokouksessa vuoden 2023 tilinpäätöksen- ja toimintakertomuksen.

Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelma noudattelee tilintarkastussuunnitelmaa ja sen painopistealueita. Vuonna 2023 painopistealueena on ollut sivistysosaston tulosalueet.

5. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Tyrnävän kunnan strategian läpileikkaavat teemat ovat hyvinvointi, elinvoima ja juurevuus. Läpileikkaavat teemat näkyvät kunnan strategisissa valinnoissa.

Strategiset valinnat ovat:

- ✓ Kasvamme parhaaksi kuntatyönantajaksi
- ✓ Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle
- ✓ Olemme kaikilla kylillä lähellä ja saavutettavissa
- ✓ Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista
- ✓ Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen
- ✓ Pidämme huolta yhteisestä ympäristöstä erityispiirteitä arvostaen
- ✓ Edistämme yrittäjyyttä ja lähiruokaa

Tarkastuslautakunnan nostot

Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle. Valtuusto päätti yksimielisesti uuden päiväkotirakennuksen investoinnista ja rakennushanke käynnistyi syksyllä 2023. Rakennushanke on edennyt suunnitelman mukaisesti.

Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen. Kuntalaisilla oli mahdollista osallistua osallistavan budjetointiin äänestämällä. Äänestyksen tuloksen mukaisesti hankittiin kirkonkylälle liikuntavälineet sekä toissavuoden äänestyksen voittaja Palkin frisbeegolf –rata toteutettiin vuoden aikana. Kunnassa on kiinnitetty erityisesti huomiota kuntalaisia koskevien asioiden ja päätösten tiedottamiseen.

Edistämme yrittäjyyttä ja lähiruokaa. Perunamarkkinoiden ohessa järjestettiin lähiruokatori yhdessä Arctic Food Labin kanssa. Tällaisia kaivataan lisää tulevaisuuden tapahtumiin paikallisen ruuan näkyvyyden nostattamiseksi.

Perunamarkkinat 2023 yksi suosituimmista kohteista oli [Oulu2026 - European Capital of Culture 2026 Arctic Food Labin](#) popup-ruokapiha.

6. VASTUULLINEN JA PITKÄJÄNTEINEN TALOUDEN TILA

Kunnan vuoden 2023 tilinpäätös on ylijäämäinen **240 369** euroa. Verotuloja kertyi **12 064 661** euroa ja ne tippuivat edelliseen vuoteen verrattuna huomattavasti uuden hyvinvointialueen tulon myötä. Vuonna 2023 verotulojen kertymä jäi hieman pienemmäksi kuin valtionosuudet. Kunnan taseessa on kertynyt ylijäämää **3,568** miljoonaa euroa. Pitkän aikavälin tavoitteeksi on asetettu tasekertymäksi 5 miljoonaa euroa.

Tarkastuslautakunnan huomioita

Uuden hyvinvointialueen myötä monet euromääräiset luvut tilinpäätöksessä eroavat huomattavasti aikaisemmista vuosista, mikä on otettava huomioon kokonaistilannetta arvioiessa. Hyvinvointialueelle siirtymisen myötä kuntatalouden ennakointi on hieman helpompaa sillä yllättäviä sosiaali- ja terveystalouden ennakoimattomia kustannuksia ei tule kunnan maksettavaksi. Verotulot ja valtionosuudet on pystytty ennakoimaan tarkasti.

Valtuutetut ja lautakuntien jäsenet pääsivät osallistumaan talousarvion ja investointiosan valmisteluun Rokualla kahden päivän ajan. Talousarvion valmistelun osallistavuudessa on menty merkittävästi eteenpäin, mutta edelleenkin voidaan kehittää ja osallistaa päättäjiä enemmän. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että seminaarissa käsitellyistä asioista järjestettäisiin koontitilaisuus ennen päätöksentekoa.

Taloussuhteiden osalta tarkastuslautakunta esittää, että talousarvion muutokset avataan kunnolla ja tarkasti. Haluamme kiinnittää huomiota talousarvion noudattamiseen kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa. Talousarvion muuttamiseen ajantasaisesti toiminnan ja talouden tai määrärahatarpeiden ja tuloarvioiden muuttuessa tulee kiinnittää huomiota. Pienistäkin ylityksistä on tehtävä talousarviomuutos, siten että valtuusto ehtii ne käsitellä talousarviovuoden aikana.

Vuonna 2023 kassan riittävyys oli vain 8 päivää, mikä kertoo heikosta maksuvalmiudesta.

7. TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tarkastuslautakunnan huomioita

Toimintatuotot olivat kertomusvuonna 3 457 713 euroa ja toimintakulut olivat 24 524 864 euroa. Toimintakatteeksi muodostui näin 21 067 151 euroa.

Verotulot olivat 12 064 661 euroa ja niiden toteutuma-aste oli 100,8 %. Valtionosuudet olivat 12 189 387 euroa ja niiden toteutuma-aste oli 101,0 %. Suuri euromääräinen pudotus viime vuodesta johtuu uuteen hyvinvointialueeseen siirtymisestä.

Vuosikatteen muodostui 2 753 511 euroa. Poistoja kirjattiin yhteensä 2 113 142 euroa. Tilikauden ylijäämäksi muodostui 240 369 euroa tehdyn varauksen jälkeen.

8. TYRNÄVÄN KUNNAN TASE JA TUNNUSLUVUT

8.1. Omavaraisuus

Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. Viittäkymmentä prosenttia alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa huomattavaa velkarasitetta. Tyrnävän omavaraisuusaste oli kertomusvuonna 28,5 %, joka kertoo kunnan olevan velkaantunut.

8.2. Velkaantuneisuus

Tyrnävän kunnan suhteellinen velkaantuneisuus –tunnusluku on 125,5 %. Pohjois-Pohjanmaalla lukema on keskimäärin ollut noin 60–65 % ja Manner-Suomessa noin 55 %. Mitä pienempi suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

8.3. Laina

Lainat per asukas -tunnusluku kunnan taseesta laskettuna vuonna 2023 on 4 654 euroa (2022 oli 4 441 euroa). Tämäkin tunnusluku kertoo kunnan suuresta velan määrästä. Pohjois-Pohjanmaalla tämä luku on keskimäärin (v. 2020) ollut noin 4 385 euroa ja Manner-Suomessa noin 3 000 euroa.

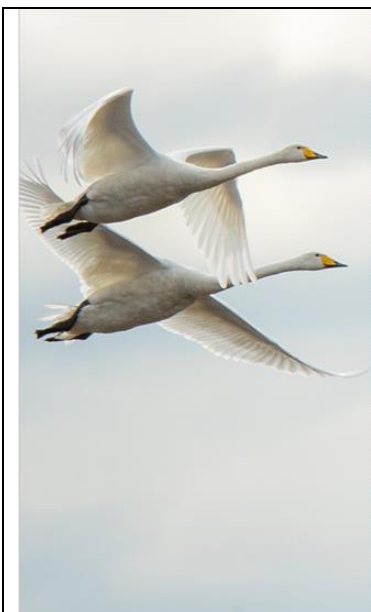
Tyrnävän kunnan tase ja tunnusluvut 31.12.	2023	2022	2021
Omavaraisuusaste-%	28,5	28,8	28,4
Suhteellinen velkaantuneisuus	125,5	71,7	75,67
Kertynyt yli-/alijäämä, eur	3 567 698	3 327 329	3 127 903
Lainat eur/asukas	4654	4 441	4 582
Lainakanta, eur	30 365 452	29 139 635	30 201 319
Lainat ja vastuut, eur	30 621 454	29 603 886	30 720 235
Lainat ja vastuut / asukas, eur	4693	4 512	4 660
Kunnan asukasmäärä	6525	6561	6 592

9. TOIMINNALLISET TAVOITTEET OSASTOITTAIN

9.1. Hallinto- ja kehittämisosasto

Tarkastuslautakunta nostaa esille seuraavat huomiot:

- ✓ **Konserniohje edelleen päivittämättä?**
- ✓ Medianäkyvyys kasvanut, **kuinka paljon ja miten se näkyy? Saavutettiin tavoitteet?**
- ✓ Matkailuun on kunnassa panostettu. Vuonna 2023 matkailun vastuu on siirretty kehitysyritykselle. **Onko panostus jo näkynyt kunnan matkailussa?**
- ✓ Kunta on sitoutunut Oulu2026 –kulttuuripääkaupunkihankkeeseen omilla hankkeilla. **Miten nämä Tyrnävän hankkeet ovat edenneet vuonna 2023?**
- ✓ Tyrnävä on kuulunut Hinku-verkostoon vuodesta 2016 ja tavoitteena 80 % päästövähennys vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä, **missä nyt mennään?**
- ✓ Työttömien määrä on noussut edellisvuoteen. **Miten on varauduttu työttömyydestä johtuviin ”sakkomaksujen” nousuun?**
- ✓ Taloushallinnon ulkoistus. **Onko kaikki sujunut odotetusti?**
- ✓ **Kokonaisvaltaista riskienhallintajärjestelmää ei ole?**

Onnistumisia hallinto- ja kehittämisosastolla:

- ✓ Maankäyttösuunnitelman ja asemakaavojen kuulemistilaisuuksia.
- ✓ Polkupyöräedun kilpailutukseen lähteminen
- ✓ Medianäkyvyyden parantuminen

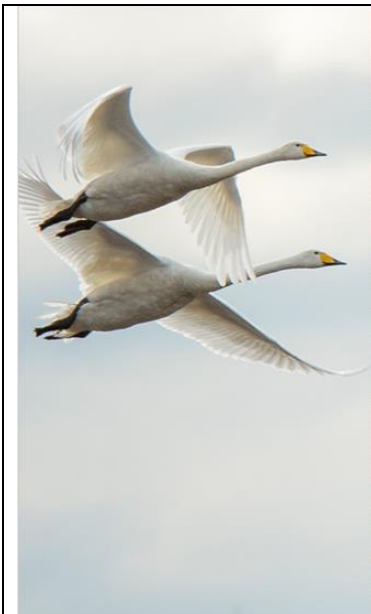
Kehitettävää:

- ✓ Toiminnan kannalta merkittävien kohteiden, kuten koulujen, päiväkotien yms. tiloihin ei ole tehty kattavaa omaisuus- ja keskeytysriskikartoitusta
- ✓ Konserniohjeesta puuttuu tytäryhtiöiden toiminnan tavoitteet. Toimintaa on kyllä kuvattu.
- ✓ Asukasmäärä laskenut reilusti
- ✓ Rakentajamessuille osallistuminen joka vuosi

9.2. Sivistysosasto

Tarkastuslautakunta haluaa nostaa esille erityisesti seuraavat asiat:

- ✓ Työhyvinvointi kyselyn vastausprosentti alhainen 34,7 %. **Miten saataisiin enemmän vastauksia, pitäisikö anonyymiteettiin panostaa enemmän?**
- ✓ **Voidaanko varhaiskasvatuksen rekrytointihaasteisiin vastata jollain uudella tavalla?**
- ✓ Koulupsykologien ja kuraattorien puuttuminen vaikuttanee tyrnäväläisten lasten ja nuorten hyvinvointiin. Pohteen ja kunnan väliseen yhteistyöhön liittyvien vastuiden jakaminen on monilta osin epäselvää. **Millä tavoin kunta pystyy vastaamaan tyrnäväläisten lasten ja nuorten avun ja tuen tarpeeseen?**

Onnistumisia sivistysosastolla:

- ✓ Oppilaiden osallistaminen koulun toiminnan suunnitteluun ja arviointiin uuden opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti
- ✓ Reilusti hankkeita ja niitä tarvitaan jatkossakin +++
- ✓ Monipuolinen kv-toiminta
- ✓ Nuorisotyön resurssit hyvät, koulunuorisotyö
- ✓ Omatoimikirjaston käyttöönotto

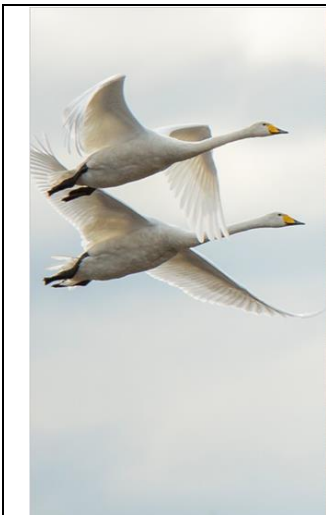
Kehitettävää:

- ✓ Henkilöstön vaihtuvuus ja työnkuvien uudelleen organisointi
- ✓ Johtamisjärjestelmän kehittäminen

9.3. Tekninen osasto

Tarkastuslautakunta nostaa esille seuraavat huomiot:

- ✓ Olemassa olevien kiinteistöjen kuntoarvioita ja korjauksia on tehty kouluilla, kunnantalolla ja Kotolassa. Kiinteistöjen kunto ja niiden tulevaisuus on yksi teknisen osaston merkittävimpiä asioita lähitulevaisuudessa. **Kiinteistökannan realisointi? Asunto-osakkeista luopuminen ja uusien hankkiminen?**
- ✓ **Miten ostopalveluiden käytänteitä on kehitetty?**
- ✓ **Onko tehty suunnitelmaa Pohteen vuokraamille kiinteistöille, jos vuokrasopimukset eivät jatku?**

Onnistumisia teknisellä osastolla:

- ✓ Toiminnan tehostaminen osastolla
- ✓ Kirkkomännikön päiväkotityömaan aloitus
- ✓ Kaksi Tuunaa Tyrnävää-hanketta valmistui
- ✓ Kiinteistöjen kuntoon liittyvien sähköisten palvelupyyntöjen määrä palautunut paremmalle tasolle.

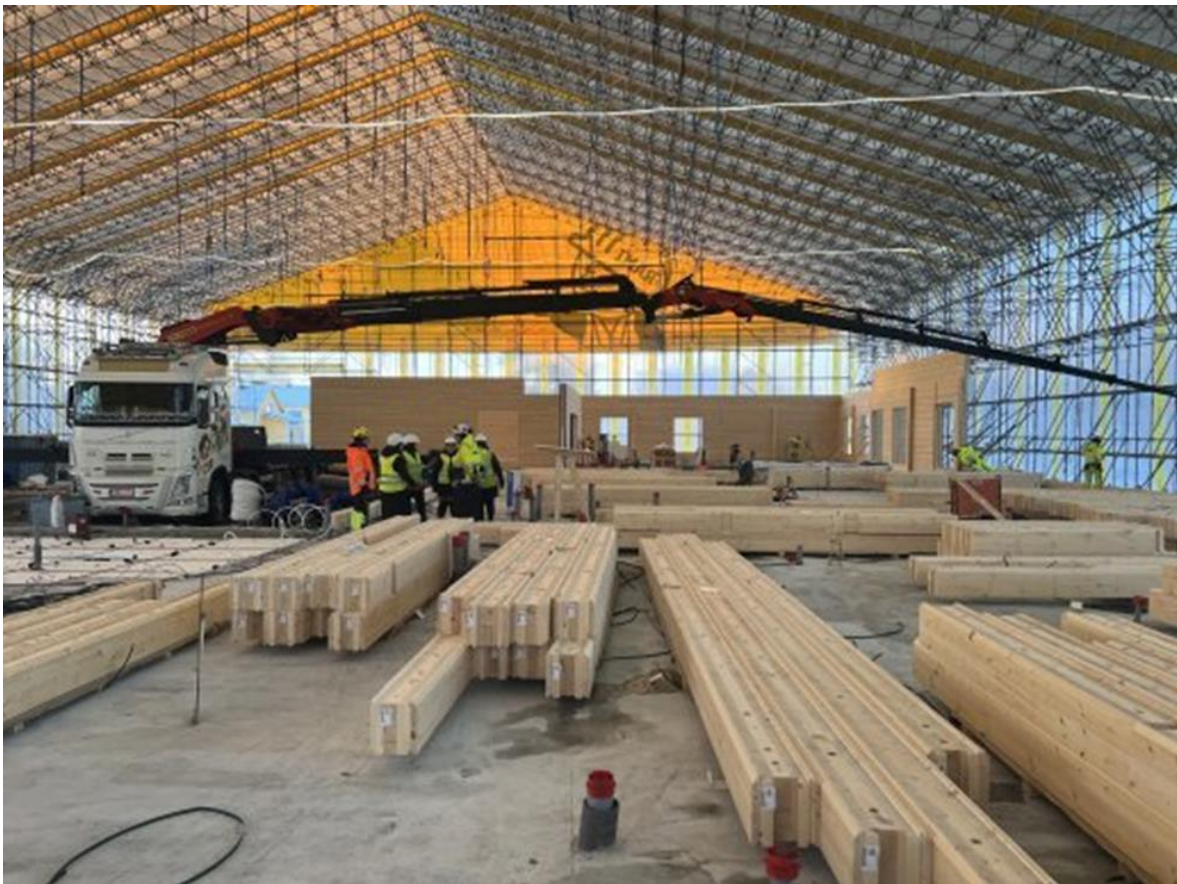
Kehitettävää:

- ✓ Salkutuksen konkretisoituminen
- ✓ Alihankintatöiden tarpeellisuuden tarkastelu

Kirkkomännikön päiväkoti. Rakennukseen sijoittuvat varhaiskasvatuksen viisi ryhmää sekä kirkonkylän esiopetus (varhaiskasvatus ja koulu). Lisäksi monitoimitiloissa tullaan järjestämään myös 1–2 -luokkien opetusta. Käyttäjiä on kuunneltu ihan alkumetreistä lähtien, jotta saadaan paras mahdollinen oppimis- ja työskentely-ympäristö niin lapsille kuin opettajakunnalle.

Havainneilmakuvassa uudisrakennus sijoittuu Kirkkomännikön koulun vanhimpien, korkeampien, väriltään vaaleampien rakennusten ja liikenneympyrän väliin. Kuva: Oulun Rakennusteho Oy

Kirkkomännikön päiväkoti joulukuussa 2023

10. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUIJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

10.1. Omistukset

Tyrnävän kunnan konserniin kuuluu tytäryhteisönä Tyrnävän Kehitys Oy (100 %), Tyrnävän Vesihuolto Oy (68 %) ja osakkuusyrittäksenä Hirsijärven Vesi Oy (suora omistus 40 % ja kertautuva omistus 46,8 %).

Lisäksi Tyrnävän kunta omistaa 49 % Tyrnävän Kuitu Oy:stä. Konsernitilinpäätökseen yhdistellään myös ne kuntayhtymät, joissa Tyrnävän kunta on jäsenenä.

10.2. Ohjeistus

Kuntakonsernia ohjataan konserniohjeiden avulla. Tyrnävän konserniohjeet on hyväksytty valtuustossa 22.2.2012/4 §. Talousarviossa todetaan, että Tyrnävän Vesihuolto Oy:n tulee informoida kunnanjohtajaa välittömästi poikkeus- tai häiriötilanteista veden jakelussa tai muista vesiyhtiön toiminnan olennaisista muutoksista. Muita tavoitteita ei konserniyhtiölle ole asetettu talousarviossa.

Toimintakertomuksessa on esitetty selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä. Tytäryhtiön hallituksessa on kunnanhallituksen ja kunnan johdon edustus.

Tyrnävän Vesihuolto Oy:tä ja Tyrnävän Kehitys Oy:tä tarkastaa konserniohjeen mukaisesti kunnan tilintarkastaja.

Roustinrannan ulkoliikuntapuiston rakentaminen on toteutettu osallistuvan budjetoinnin Tuunaa Tyrnävää -äänestyksen tuloksena.

11. YHTEENVETO

Talouteen liittyvät linjaukset toivat toivotun tuloksen ja näin ollen vuoden 2023 taloudellisen tuloksen suuruus yllätti positiivisesti. Edellä mainittu mahdollistaa liikkumavaraa tulevaisuuden taloudellisille haasteille. Tehty investointivaraus helpottaa tulevien vuosien talouspaineita.

Uuden hyvinvointialueen aloittamisen jälkeen Tyrnävän kunta ja kuntalaiset ovat olleet monella tapaa uusien asioiden, toimintamallien ja palveluiden edessä. Hyvinvointialuemalli on valtakunnallisesti uusi asia ja siellä olevat toiminnot ja käytänteet eivät ole vielä muotoutuneet riittävän toimiviksi. Edellä mainitusta johtuen, myös tyrnäväläiset ovat kokeneet arkeansa kuormittavia haasteita. Muutoksista huolimatta sosiaali- ja terveyspalvelut ovat suurimmaksi osaksi säilyneet ennallaan.

Vuosi 2023 oli tarkastuslautakunnan näkökulmasta aiempaa ennakoivampi ja tasaisempi säästöpainesta huolimatta.

Kiitämme Tyrnävän kuntalaisia ja kunnan työntekijöitä hyvästä ja aktiivisesta yhteistyöstä vuonna 2023.

Tyrnävällä 30.5.2024

Visa Törmä

Emilia Myllyoja

Anu Markus

Maria Paaso

Ville-Juhani Manninen

Joulunavaus 2023. Vuosittainen - jo perinteiseksi muodostunut - Joulunavaus ja Joulutori - on muodostunut yhdeksi suosituimmaksi tapahtumista kunnassamme.